ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1948

Vyhlásené: 10.05.1948 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

97

Vládní nařízení

ze dne 20. dubna 1948,

kterým se mění a doplňují předpisy o ochraně zdraví a života dělníků při živnostenském provádění staveb.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 74a, odst. 1 živnostenského řádu ve znění zákona ze dne 21. dubna 1913, č. 74 ř. z. a podle § 102, odst. 6 živnostenského zákona ze dne 10. října 1924, č. 259 Sb.:

Čl. I.

Vládní nařízení ze dne 26. března 1931, č. 53 Sb., o ochraně zdraví a života dělníků při živnostenském provádění staveb, se mění a doplňuje takto:

1. Ustanovení § 2, odst. 1 se doplňuje těmito dalšími větami:

„Použije-li se k výkopu stavebních jam a při zemních pracích hloubicích strojů, je dovoleno postupovati s výkopem i směrem zdola nahoru a tvořiti i vyšší nezapažené strmé stěny než 1,50 m až do maximální rýpací výšky použitého stroje. Při tom musí býti zabráněno vstupu zaměstnanců i jiných osob do nebezpečného prostoru u okraje výkopu i pod strmými stěnami. Zvláštní opatrnosti musí pak býti dbáno při konečné úpravě stěn stavební jámy a jejich zabezpečení podle dalších ustanovení.“

2. Ustanovení § 19, odst. 1 a 2 znějí:

„§ 19

(1) Každé lešení musí býti se zřetelem k předpokládanému zatížení a k způsobu a druhu prací, které na něm budou prováděny, postaveno za odborného vedení a dozoru patřičně pevně, bezpečně a dostatečně široké a musí býti stále udržováno v tomto stavu.

(2) Součástky použité při stavbě lešení a výtahů (štenýře, sloupy, lyžiny, nosníky, vzpěry, ocelové trubky, patentní závěsy, spojky všeho druhu, skoby, šrouby, kotvy, podložky a podložné desky, prkna, žebříky, provazy, lana, řetězy, kladky, kladkostroje, zdvihadla a jiné) musí býti před postavením lešení prohlédnuty osobou, oprávněnou k provádění stavby, nebo dozorcem (§ 95, odst. 1), ustanoveným touto osobou, aby zjistila, zda jsou bezpečné. Použité dříví musí býti zdravé, o rozměrech vyhovujících očekávanému zatížení lešení. Veškeré součástky lešení musí vyhovovati příslušným předpisům pro bezpečné jejich použití. Vyčnívající hřebíky je nutno odstraniti ještě před dopravou součástek lešení na staveniště, vždy však před jejich dalším upotřebením, jakož i při bourání lešení.“

3. Ustanovení § 20 zní:

„§ 20

Lešení musí býti v přiměřených obdobích, pokud není dále jinak stanoveno, nejméně čtrnáctidenních, jakož i po delších přerušeních práce, po bouři, deštivém nebo větrném počasí nebo po silném sněžení, prohlédnuta dozorcem, kterého ustanovila osoba oprávněná k provádění stavby. Tento dozorce zjistí, zda jsou lešení dosud v řádném stavebním stavu, dá ihned odstraniti zjištěné nedostatky a zaznamená výsledky prohlídek lešení.“

4. Ustanovení § 21, odst. 3 zní:

„(3) Ve všech patrech lešení, kde se pracuje nebo kam musí zaměstnanci vstupovati, musí býti zřízena těsná podlaha ze zdravých, omítaných prken o rozměrech vyhovujících předpokládanému zatížení. V žádném případě nesmí se však použíti prken slabších než 2,6 cm. Pro výpočet normálního pracovního lešení jest vzíti za podklad zatížení alespoň 300 kg na 1 m čtvereční podlahy; při lešení, která mají sloužiti jen k provedení omítek, nebo při lešeních ochranných jest počítati se zatížením alespoň 150 kg na 1 m čtvereční. V každém případě jest však nutno počítati se zatížením osamělým břemenem nejméně 120 kg na jednotlivá prkna.“

5. V § 21 se vkládají za odstavec 3 nové odstavce 4 až 6 tohoto znění:

„(4) Styk prken musí býti upraven buď na dvou nosnících, položených vedle sebe, nebo na jednom nosníku, při čemž prkna musí přesahovati nosník nejméně o 20 cm. Prkna musí býti zajištěna proti posunutí. Nahrazovati podlahu dvojitě položenými slabšími prkny, t. zv. topinkami, není dovoleno. Při lešení o několika podlažích musí býti zřízena těsná podlaha nejen na podlaží, kde se pracuje, nýbrž i na podlaží bezprostředně nižším.

(5) Přístup zaměstnanců na lešení, sestup s něho a spojení mezi podlažími lešení musí býti zajištěny bezpečnými schody, rampami nebo zajištěnými žebříky tak, aby se po nich mohlo vystupovati na lešení a na pracovní místo toliko od podlaží k podlaží.

(6) Podlaha každého lešení vyššího než 1,90 m musí býti na volných stranách opatřena plným ohrazením z prken nebo alespoň dvoutyčovým 1,1 m vysokým, dostatečně pevným zábradlím. Na okraji musí býti obroubena na stojato připevněným prknem alespoň 25 cm širokým (záklopkou), aby osoby, materiál, nástroje a jiné věci byly zabezpečeny před pádem s lešení. Toto ohrazení nebo zábradlí musí býti připevněno z vnitřku ke štenýřům, sloupcům nebo podobně. Na koncích podlah musí býti ohrazení upraveno nad posledním příčníkem lešení, aby bylo zabráněno vstupu pracujících na konce podlahových prken, přečnívajících lešení.“

6. Ustanovení § 22 zní:

„§ 22

(1) Lešení musí býti zpravidla zřízeno na všech volných stranách stavby podle polohy, druhu a způsobu stavby i prováděných prací tak, aby byly náležitě zajištěny jak bezpečnost zaměstnanců na stavbě, tak i kolemjdoucích osob.

(2) Není-li se zřetelem ke způsobu stavby nutno zříditi vnější pracovní lešení, je dovoleno prováděti stavbu vnějších zdí z vnitřku budovy (přes ruku). Přitom musí býti zeď vyvedena vždy alespoň do výše 50 cm nad úroveň podlahy každého pracovního místa, z něhož se má zdíti přes ruku, není-li v její úrovni zřízena podlaha ochranného lešení. Podnikatel je povinen tento pracovní způsob oznámiti alespoň 14 dnů před zahájením stavby příslušnému okresnímu úřadu ochrany práce, při němž je zřízen inspektorát práce.

(3) Pro zabezpečení zaměstnanců a jiných osob proti pádu a k zadržení padajícího materiálu musí se při zdění z vnitřku stavby zříditi ochranné lešení (vysunuté podle § 28,

sloupové, žebříkové a pod.). Podlaha ochranného lešení má býti podle postupu stavby zpravidla zřizována v úrovni nejblíže nižší podlahy budovy pod pracovním místem, nesmí však býti pod úrovní podlahy pracovního místa hlouběji než 3 m a musí sahati až ke zdi. Jiných způsobů než ochranných lešení, na příklad posuvných ohrazení a pod., je dovoleno použíti jenom po předchozím souhlasu ministerstva sociální péče.

(4) Prostor kolem stavby, ohrožený pádem předmětů, musí býti bezpečně ohrazen. Pokud tento prostor není bezpečně chráněn proti padajícím předmětům, nesmí se ho používati ke skládce materiálu a k pomocným nebo jiným přípravným pracím a přístup do něho musí býti zakázán nápadnými, dobře viditelnými vyhláškami. Nad místy, kde se chodí nebo se dopravuje materiál, a nad chodníky ulic a pod. musí býti zřízena na ochranu proti padajícím předmětům v potřebné výši nad zemí ochranná střecha s mírným sklonem k budově nebo ulici a s ochranným prknem na vnější straně.

(5) Řádné pracovní lešení nebo ochranné lešení je nutno postupně zřizovati obdobně podle odstavců 2 a 3 také při provádění nosné konstrukce ze železového betonu, a to i v případě, že se práce železobetonářské zadávají odděleně od prací zednických. Není-li možno při montáži železné kostry postaviti zároveň řádné pracovní lešení, je třeba podle postupu stavby zřizovati ochranná lešení nebo provésti zajištění obdobně podle ustanovení odstavců 2 a 3.“

7. V § 25 se vkládá za dosavadní odstavec 2 nový odstavec 3 tohoto znění:

„(3) Jde-li o sloupová lešení, může se pro položení podlahy použíti páru nosníků z prken alespoň 5 cm silných, která jsou připevněna na obou stranách sloupů dvěma šrouby silnými alespoň 20 mm s matkami a procházejícími oběma nosníky a sloupem. Není dovoleno, aby prkna byla připevňována jen hřeby, skobami nebo pod.“

8. Ustanovení § 27 zní:

„§ 27

(1) Lešení musí býti zabezpečena náležitým způsobem (zakotvením dovnitř stavby, zavětrováním) proti každému posunu. Zavětrování musí býti upevněna na štenýřích nebo sloupech a uspořádána úhlopříčně přes celé lešení nebo alespoň střídavě v každém druhém nebo třetím poli přes celou výšku a šířku lešení. Jest zakázáno zavěšovati na skoby, tedy bez řádných podpor, podlahy, na které vstupují osoby nebo se skládá materiál.

(2) Podlaha lešení musí býti široká nejméně 2 m, a pokud se na ní zřídí pomocná lešení, nejméně 3 m. U lešení ochranných nebo používaných jen k provádění omítek, obkladů stěn a k podobným lehčím pracím musí býti podlaha nejméně 1,50 m široká. V obou případech musí podlaha sahati ke zdi nebo k vnitřním štenýřům nebo sloupcům.“

9. Ustanovení § 28 zní:

„§ 28

(1) Vysunuté lešení, kterého se použije jako řádného pracovního lešení, musí býti nejméně 2 m široké; má-li se na něm zříditi pomocné lešení, musí býti alespoň 3 m široké. Jen u vysunutých lešení ochranných (§ 22, odst. 3) jest přípustna šířka nejméně 1,50 m.

(2) Trámy (krakorce) pro vysunuté lešení musí býti uvnitř budovy obzvláště bezpečně vzepřeny po případě svázány s trámovím a zajištěny proti každému posunutí a vytažení. Navenek nutno krakorce alespoň ob jeden opříti o zeď dostatečně silnými vzpěrami. Těchto vzpěr není potřebí jen tehdy, je-li použito krakorců zvlášť silných, které jsou v uložené části dostatečně dlouhé a které jsou se stropní konstrukcí pevně spojeny tak, že tvoří se stropnicemi jeden statický celek. Nejkrajnější prkno podlahy budiž dobře připevněno ke

každému krakorci. Vysunuté lešení musí býti s volných stran ohrazeno podle ustanovení § 21, odstavce 6.

(3) Kozy na vysunutých lešeních musí býti postaveny a upevněny tak, aby byly zajištěny proti posunutí a převrácení.

(4) Upevnění vystrčených trámů, nosných konstrukcí i podlah vysunutých lešení a upevnění pomocných lešení na nich postavených musí býti denně prohlédnuto.“

10. Ustanovení § 29 zní:

„§ 29

(1) Lešení, zřízených na úzkých žebřících, se smí použíti toliko k pracím, které vyžadují nepatrného množství materiálu, jako na př. při opravách omítek, natírání, barvení a podobných pracích. Pro nové omítky, jejich větší opravy, obklady vnějších stěn budov nebo obnovu celých jejich fasád, musí se použíti lešení, zřízených ze širokých zesílených žebříků nebo ze žebříkových dvojic (párů). Vzdálenost vnitřních stran štěřínů úzkých žebříků musí býti nejméně 35 cm, u širokých žebříků nejméně 80 cm.

(2) Žebříky musí míti náležitě silné štěříny a příčle z rovně rostlého, zdravého dřeva, pokud možno prostého suků. Základní (spodní, zesílené) úzké žebříky a široké žebříky musí míti na horním konci štěřínů průřez alespoň 10x5 cm a nástavné (horní, slabší) úzké žebříky aspoň 8x4 cm. Příčle, které nesou podlahy, musí býti z tvrdého dřeva a u úzkých žebříků nejméně 2,5 cm široké a 5 cm vysoké, u širokých žebříků na koncích nejméně 2,5 cm široké a 11 cm vysoké a uprostřed nejméně 4,5 cm široké a 11 cm vysoké; jsou-li z tyčového železa, musí býti nejméně 22 mm silné u úzkých žebříků a nejméně 26 mm silné u širokých žebříků. Příčle musí býti ve štěřínech pevně vetknuty a železné příčle musí býti zajištěny proti samovolnému vysunutí. Nosné příčle nesmějí býti od sebe vzdáleny více než 2 m. Nástavných žebříků se smí použíti jako základních žebříků jen pro zřízení takových lešení, jejichž nejvyšší pracovní podlaha není výše než 8 m nad zemí. Pro lešení vyšší než 25 m musí se použíti pro jejich dolní polovinu jen základních žebříků.

(3) Žebříky se nesmějí stavěti přímo na zem, dlažbu a pod., nýbrž se musí zapustiti přiměřeně hluboko do země nebo připevniti ke sloupům zapuštěným do země; oba štěříny musí býti vždy podloženy dostatečně silným prknem. Kde nelze zapustiti žebříky do země, je nutno postaviti je na pevný podklad tak, aby oba štěříny žebříků spočívaly na podkladu stejnoměrně plnou tíhou, a je nutno vhodným upevněním zabrániti jejich sklouznutí s podložky. Na horních koncích musí býti žebříky bezpečně a trvanlivě upevněny. Použije-li se k tomu vysunutých trámců, musí býti tyto trámce náležitě zakotveny. Vzdálenost žebříků nesmí býti zpravidla větší než 3 m, v žádném případě však nesmí činiti více než 4 m. Nejvyšší dovolené zatížení jednoho pole lešení na úzkých žebřících je 150 kg, na žebřících širokých nebo na žebříkových dvojicích nejvýše 350 kg. Zásoby malty, nářadí a pod. musí býti ukládány jen v blízkosti žebříků. Při styku lešení na rozích musí býti postaveny rohové žebříky.

(4) Ke zřízení lešení z žebříkových dvojic se smí použíti jen základních žebříků. Dva žebříky souběžně postavené s lícem budovy (žebříkové dvojice, páry) musí býti ve svislé rovině křížem vyztuženy a vždy dvě sousední souběžně postavené žebříkové dvojice (lešenové pole) musí býti zavětrovány na vnitřní i vnější straně. Osy žebříků smějí býti od sebe vzdáleny v podélném směru nejvýše 3 m a v příčném směru nejvýše 2 m.“

11. Ustanovení § 30, odst. 1 a 2 znějí:

„§ 30

(1) Jde-li o nastavování žebříků, musí základní žebříky přesahovati alespoň o 2,5 m a nástavné alespoň o 1,5 m a mezi sebou býti náležitě spojeny (železnými háky a spojkami, šrouby, provazy a pod.). Příčle, použité k zavěšení a spojení žebříků při nastavování, musí býti výhradně z tyčového železa nejméně 22 mm silného, u širokých žebříků nejméně 26 mm silného.

(2) Spojení žebříkového lešení s budovou (zakotvení) musí se provésti v každém patře bezpečným a trvanlivým způsobem u všech žebříků, zvláště u žebříků krajních a rohových, a to ve svislém směru ve vzdálenostech nepřesahujících 3,50 m. Je třeba se také postarati o řádné podélné ztužení lešení.“

12. Ustanovení § 31 zní:

„§ 31

(1) Lešenová prkna musí býti náležité síly a o takové šířce, aby prostor mezi štěríny byl prkny vyplněn. Při vzdálenosti podpor do 3 m musí býti prkna silná alespoň 4 cm, při větší vzdálenosti podpor alespoň 5 cm. Prkna musí ležeti spolehlivě na příčlích nebo podporách a musí býti náležitě upevněna. Na obou stranách musí podlaha přečnívati žebříky nebo podpory nejméně o 20 cm a na konci lešení nejvýše o 50 cm. K rozšíření podlahy mimo žebřík, a to nejvýše o 45 cm, je možno použíti speciálních konsolových nosníků, které musí býti neposuvně spojeny se štěríny a musí býti u úzkých žebříků z tyčového železa nejméně 22 mm silného, u širokých žebříků nejméně 26 mm silného. Konsoly smějí býti umístěny jen mezi žebříkem a budovou.

(2) Podlaha lešení pro omítky, zřízeného ze širokých žebříků, musí býti nejméně 120 cm široká, na žebříkových dvojicích však nejméně 150 cm. K položení podlahy lešení na žebříkových dvojicích musí se vsunouti mezi štěríny každého žebříkového páru dva nosníky z prken alespoň 16 cm vysokých a 4,5 cm silných, sahajících až k budově. Nosníky musí spočívati na příčlích z tyčového železa alespoň 22 mm silného, býti přichyceny bezpečně ke štěrínům svorníky, provazy a pod., zajištěny proti překlopení a přečnívati příčle alespoň o 10 cm. Podlahy lešení na žebřících smějí býti nad sebou vzdáleny nejvýše 2 m.

(3) Použije-li se lešení na širokých žebřících jako ochranného lešení, musí míti podlahy alespoň 1,20 m široké a podlaha ochranného lešení nesmí býti pod úrovní podlahy pracovního místa hlouběji než 2 m. Žebříková lešení, použitá jako ochranná lešení, musí býti buď do země zapuštěna nebo přichycena ke sloupům zaraženým do země a musí býti podle postupu stavby postupně zachycována do budovy tak, aby poslední zachycení (zakotvení) nebylo hlouběji než 1 m pod horní podlahou. Podlahu lešení je nutno zříditi tak, aby sahala blízko ke stěně, aby osoby nebo materiál byly zabezpečeny před pádem s lešení.“

13. Ustanovení § 32, odst. 1 a 3 znějí:

„§ 32

(1) Z venku musí býti podlahy žebříkových lešení ohrazeny ochranným dvoutyčovým, dostatečně pevným zábradlím a záklopkou. Dřevěná zábradlí musí míti průřez nejméně 3x12 cm. Je-li prostora mezi lešením a budovou širší než 30 cm, je nutno lešení také s této strany zabezpečiti stejným způsobem.

(3) Žebříková lešení a jejich upevnění (zakotvení) musí býti prohlédnuta každodenně před započetím práce.“

14. Ustanovení § 33 se doplňuje odstavcem 4 tohoto znění: „(4) Zavěšená lešení a příslušné závěsné provazy, řetězy a pod., musí býti přezkoušeny před každým upotřebením. Upevnění vystrčených trámů pro lešení musí býti denně prohlédnuto.“

15. Za ustanovení § 37 se vkládá jako nové ustanovení § 37a tohoto znění:

„h) Lešení z ocelových trubek.

§ 37a

(1) Jako součástek lešení (sloupů, podélníků, příčníků a pod.) smí býti použito jen ocelových bezešvých trubek o nejmenším vnějším průměru 48,25 mm, vyhovujících příslušným normám Československé společnosti normalisační. Pro spojení součástek lešení jakož i pro nastavování musí býti použito jenom spojek a vložek schváleného typu. Rovněž musí býti postaráno o bezpečné vzájemné spojení kovových a dřevěných součástek (lyžin, příčníků atd.), pokud se jich při trubkovém lešení použije.

(2) Aby trubky, jichž se použije jako sloupů, nebyly zatlačeny do země, musí býti opatřeny železnými patkami. Patky musí býti neposuvně uloženy na pevné podložky tak, aby se zatížení rozložilo na dostatečně velikou plochu. Je zakázáno podkládati cihlami, špalíky nebo prkny, trubky, kterých se použije jako sloupů.

(3) Svislé trubky musí býti zajištěny proti zatékání vody dovnitř a stejně jako ostatní konstrukční materiál chráněny proti poškození vlivem počasí nebo působení malty.

(4) Lešení musí býti náležitě ztuženo ve směru podélném i příčném a jako celek bezpečně zakotveno dovnitř stavby.

(5) Výrobce musí kupci nebo uživateli lešení vydati potvrzení, že dodané konstrukční části lešení vyhovují příslušným předpisům nebo normám, po případě, že části odpovídají schválenému typu, a vydati mu poučení o stavbě lešení se zřetelem k jeho statickému výpočtu a stabilitě.

(6) Při stavbě lešení musí býti přesně dbáno pokynů, daných výrobcem, jakož i zvláštních úředních předpisů, vydaných pro stavbu a užívání těchto lešení.“

16. Ustanovení § 49, odst. 3 zní:

„(3) Užívá-li se elektrického proudu k pohonu nebo k osvětlování, smějí býti elektrická zařízení vysokého a nízkého napětí provedena a měněna jen oprávněným odborníkem, který je přitom povinen zachovávati příslušné předpisy Elektrotechnického svazu československého. Těmto předpisům musí vyhovovati také ruční elektrické přístroje s příslušenstvím na nízké napětí, které musí býti stále udržovány v tomto stavu. Zaměstnanci musí používati k obsluze těchto přístrojů gumových rukavic. Je zakázáno používati holých nebo nedostatečně isolovaných drátů. Používá-li se elektrického proudu k provisornímu osvětlování uvnitř stavby, nesmí napětí přesahovati 24 V.“

17. V ustanovení § 62, odst. 1, třetí věty se vynechávají za slovem „strhovány“ slova „neb trhány (rozstřelovány)“.

18. Ustanovení § 62, odst. 2 zní:

„(2) Bourací práce, jako bourání budov nebo jejich částí, továrních komínů, odstraňování betonových bloků, základů strojů a pod. smějí se díti i trháním výbušninami. Tyto trhací práce

vyžadují však předchozího povolení okresního národního výboru, který po slyšení okresního úřadu ochrany práce, při němž je zřízen inspektorát práce, stanoví bližší podmínky, za nichž jest tyto práce provésti se zřetelem k veřejné bezpečnosti i k bezpečnosti na stavbě. Při všech trhacích pracích musí býti přítomna osoba odpovědná za jejich provedení; tato osoba ručí za přesné zachovávání příslušných předpisů. Před povalením stavby budiž uzavřeno místo, kam dopadne, a na komunikacích k němu vedoucích musí býti postaveny hlídky.“

19. Ustanovení § 81, odst. 4 zní:

„(4) Poskytuje-li se dělnictvu na stavbě nocleh, musí býti noclehárny tak zařízeny, aby vyhovovaly zdravotním a bezpečnostním předpisům; zejména budiž pečováno o čistotu nocleháren, dostatečný počet umyvadel s potřebným zařízením a o vytápění v době chladného počasí. Každý dělník musí míti vlastní lůžko.“

Čl. II

Toto nařízení nabývá účinnosti 30. dnem po vyhlášení; provede je ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry.

Gottwald v. r.

Široký v. r.

Kopecký v. r.

Laušman v. r.

Krajčír v. r.

Zápotocký v. r.

Petr v. r.

Dr. Clementis v. r.

Dr. Ing. Šlechta v. r.

arm. gen. Svoboda v. r.

Dr. Neuman v. r.

Dr. Ševčík v. r.

Erban v. r.

Nosek v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Dr. Čepička v. r.

Dr. Šrobár v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.